

Медведєва І. Б.

*к.е.н., доцент, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця,
Україна; e-mail: lunca@mail.ru*

Казакова К. Г.

*магістрант, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця,
Україна; e-mail: keyik-unique@mail.ru*

Черепакха В. В.

*магістрант, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця,
Україна; e-mail: victory_of_heart@mail.ru*

МІСЦЕ ДІАГНОСТУВАННЯ БАНКРУТСТВА БАНКУ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ ТА БАНКІВСЬКОМУ НАГЛЯДІ

Анотація. Визначено сутність процесу діагностування банкрутства банку; проведено порівняння сутності понять «слабкий банк», «проблемний банк» та «неплатоспроможний банк»; на основі параметрів антикризового управління визначено взаємозв'язок процесу діагностування банкрутства із наглядовими функціями Національного банку України та його місце в антикризовому управлінні як елементу «оборони» кредитної організації від впливу кризи.

Ключові слова: банкрутство банку, діагностування банкрутства банку, банківський нагляд.

Формул: 0; рис.: 1, табл.: 0, бібл.: 44

Medvedieva I. B.

*PhD in Economics, Docent, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics,
Ukraine; e-mail: lunca@mail.ru*

Kazakova K. G.

*Master Student, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics,
Ukraine; e-mail: keyik-unique@mail.ru*

Cherepakha V. V.

*Master Student, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics,
Ukraine; e-mail: victory_of_heart@mail.ru*

PLACE FOR DIAGNOSIS OF BANKRUPTCY BANK IN CRISIS MANAGEMENT AND BANKING SUPERVISION

Abstract. The current state of a banking system of Ukraine demands the increased accent to questions of diagnosing of bankruptcy of banking institution as element of system of crisis management by bank.

Article purpose is definition of essence of process of diagnosing of bankruptcy of bank and its place in crisis management and bank supervision.

In article the essence of process of diagnosing of bankruptcy of bank is defined, comparison of essence of concepts "weak bank", "problem bank" and "insolvent bank" is carried out; elements of influence of system of bank supervision depending on a stage of life cycle of banking institution are considered in work; classification of bank supervision and essence of introductory, prudential and liquidating supervision have been identified. On the basis of parameters of crisis management the interrelation of process of diagnostics of bankruptcy with observation functions of National bank of Ukraine and its place in crisis management as defenses element of the credit organization from crisis influence is defined.

Keywords: bankruptcy of a bank, diagnosis bankruptcy of a bank, bank supervision.

JEL Classification: G 21, F 29, L 41

Formulas: 0; fig.: 1, tabl.: 0, bibl.: 44

Медведева И. Б.

к.э.н., доцент, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеца, Украина; e-mail: lunca@mail.ru

Казакова К. Г.

магистрант, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеца, Украина; e-mail: keyik-unique@mail.ru

Черпаха В. В.

магистрант, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеца, Украина; e-mail: victory_of_heart@mail.ru

МЕСТО ДИАГНОСТИРОВАНИЯ БАНКРОТСТВА БАНКА В АНТИКРИЗИСНОМ УПРАВЛЕНИИ И БАНКОВСКОМ НАДЗОРЕ

Аннотация. Определена сущность процесса диагностирования банкротства банка; проведено сравнение сущности понятий «слабый банк», «проблемный банк» и «неплатежеспособный банк»; на основе параметров антикризисного управления определена взаимосвязь процесса диагностики банкротства с наблюдательными функциями Национального банка Украины и его место в антикризисном управлении как элемента «обороны» кредитной организации от влияния кризиса.

Ключевые слова: банкротство банка, диагностирование банкротства банка, банковский надзор.

Формул: 0; рис.: 1, табл.: 1, библи.: 44

Вступ. Погіршення ділової активності у ряді галузей економіки України, нестабільна валютно-курсова політика та відтік ресурсів із банківської системи призвели до погіршення платоспроможності значної кількості банків: станом на 17.03.2014 р. 25 банків знаходяться на ліквідації [1]. Означене свідчить про необхідність підвищеного акценту до питань діагностування банкрутства банківської установи як складової системи антикризового управління банком.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Різні аспекти процесу діагностування та методичне підґрунтя його розвитку розглядаються у працях таких науковців, як Є. Виборова, А. Воронкова, С. Дведенідова, В. Забродський, М. Кизим, Б. Коласс, Є. Мних, О. Раєвнева, Л. Шевченко, В. Савчук [2–12]. Однак діагностування банкрутства банку відноситься до числа малодосліджених у вітчизняній економічній науці та у більшості випадків звужується до аналізу фінансового стану та ймовірності банкрутства [13, с. 70–75].

Метою статті є визначення сутності процесу діагностування банкрутства банку та його місця в антикризовому управлінні та банківському нагляді.

Результати. Щодо економічної сутності дефініції «банкрутство банку», то на думку авторів, доцільно звернутися до трактування поняття «банкрутство підприємства» вітчизняними та закордонними науковцями. Аналіз праць [6; 16–21] дозволив дійти висновку про причинно-наслідковий зв'язок банкрутства суб'єкта господарювання із динамікою кризового процесу у його діяльності, а саме, банкрутство є останньою стадією прояву фінансової кризи. Щодо кризи, як тривалого періоду ненормальної економічної діяльності [22] в окремій банківській установі, то відповідно до її ознак і причин, поданих в праці [23], вони характеризують наявність у її діяльності низки проблем, узагальнення яких подано у [24; 25]: відсутність прибутковості, втрата капіталу, низька якість активів, проблеми з ліквідністю або проблеми, пов'язані з репутацією банку, як результат стратегічних помилок (щодо позиціонування на ринку, мережі філій, організаційної структури), порушення нормативних вимог або шахрайства (вкрай ризикова кредитна політика, відсутність прозорості у структурі власності банку тощо) та впливу низки зовнішніх факторів (зміна ринкової ситуації, непередбачувані зовнішні обставини тощо).

З огляду на означене та, зважаючи на мету статті, доцільно визначитися із поняттям «проблемний банк».

Так, в інвестиційному словнику [26] до проблемної установи відноситься банк, що: 1) є об'єктом спеціального регуляторного контролю; 2) підлягає особливому нагляду з боку державного регулятора; 3) не виконує нормативні вимоги до капіталу та/або має загальну оцінку 4 або 5 за рейтингом MACRO.

Важливо зауважити, що Базельський комітет з банківського нагляду вживає термін «слабкий банк» [27], зазначаючи, що слабкі банки є постійним джерелом проблем для органів банківського нагляду у всіх країнах незалежно від їх політичної структури, фінансової системи, а також рівня економічного і технічного розвитку. Слід також зазначити, що значна кількість науковців [28–32], досліджуючи питання «проблемних банків», посилаються на ознаки, що є характерними для «слабких» банківських установ, наведених у Керівництві для органів банківського нагляду по роботі із слабкими банками [27], визнаючи спорідненість понять «слабкий банк» та «проблемний банк».

Отже, згідно із [27], слабким є банк, що має проблеми фундаментального характеру у сфері управління, фінансових ресурсів, якості активів, стратегії бізнесу, системі контролю та проявляються у потенційній або реальній загрозі стану ліквідності або платоспроможності банківської установи. При цьому важливим є застосування методичного базису ідентифікації слабких банків, який має сприяти вирішенню важливого завдання з виявлення фундаментальних банківських проблем і причин.

Щодо прийнятої в Україні практики роботи з проблемними банками, то їх ідентифікація відбувається відповідно до рішення НБУ згідно із [33] та [34]: критерії віднесення банку до категорії проблемних або неплатоспроможних визначено у [33, ст. 75] та [33, ст. 76] відповідно.

Визнання банків проблемними пов'язано із виконанням НБУ регуляторних і наглядових функцій, а запровадження банківського нагляду відбулося фактично одночасно із заснуванням НБУ, коли було закладено основи нормативної бази регулювання та нагляду за банківськими установами [35]. Під банківським наглядом український законодавець [36] розуміє систему «контролю та активних впорядкованих дій Національного банку України, спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими особами, стосовно яких Національний банк України здійснює наглядову діяльність законодавства України і встановлених нормативів, з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників та кредиторів банку».

Зрозуміло, що вплив системи банківського нагляду має бути різним на різних стадіях життєвого циклу банківської установи. Як зазначено у [37; 38], життєвий цикл кредитної організації – це передбачені зміни основних характеристик її діяльності, послідовності, що виникають з певною мірою впродовж певного часу. Узагальнені варіанти життєвого циклу будь-якої організації можна представити такими сценаріями: швидке зростання, коротка зона стабільності і швидкий спад; бурхливе зростання, малий період стабільності і спад; повільне зростання, досить тривала стадія стабільності і різкий спад; нормальне зростання, тривалий період стабілізації, спад.

Характеристики стадій життєвого циклу кредитної організації, розроблені на базі роботи [35], подано у праці [38], виходячи з положень якої, можна відзначити, що для циклу життєдіяльності банку характерні не одна, а дві критичні точки, одна з яких пов'язана з початком її функціонування, друга – відноситься до стадії спаду, коли збільшення об'ємів продажів банківських продуктів приводить до зростання витрат і збитків. Тому доцільно розглянути класифікацію видів нагляду за етапами життєвого циклу банківської установи. Сутність, запропонованих у [39, ст. 29]) видів нагляду полягає у такому: вступний нагляд має за мету з'ясування, чи виконує банк усі мінімальні вимоги: якщо апріорі зрозуміло, що банк не може займатися банківською діяльністю, оскільки, наприклад, його керівний персонал не є

достатньо кваліфікованим, тоді його на ринок не допускають. Адаже діяльність такого банку може суттєво дестабілізувати вже діючі банки; пруденційний нагляд здійснюється тоді, коли банку дозволено знаходитися на ринку, тобто він відповідає усім вимогам: спрямований на захист банку від банкрутства і охоплює як безвізний, так і виїзний види нагляду; ліквідаційний нагляд має місце, коли фінансовий стан банку не відповідає мінімальному рівню вимог. Тут вирішується, чи є подальше існування банку раціональним. У випадку позитивного рішення банк оздоровлюється або реорганізовується. Якщо процес санації призводить до відновлення платоспроможності банку, останній підлягає знову пруденційному нагляду. В іншому випадку, а також у разі негативного рішення щодо проведення процесу оздоровлення банку, необхідно ініціювати процедуру банкрутства. Банкрутство банку не повинно негативно вплинути на стабільність банківського сектора.

З огляду на діагностування банкрутства банку більший інтерес становить класифікація видів нагляду, запропонована Д. Нойбергер [40], що передбачає превентивний та протективний банківський нагляд, а також конкурентну політику в банківській сфері як додаткову групу наглядових банківських заходів [3131; 39].

Сутність нагляду за Д. Нойбергер полягає у такому [4039]: заходи превентивного нагляду спрямовані на уникнення банкрутства банку. Вони охоплюють вимоги до власного капіталу, ліквідності та диверсифікації, надання інформації, заборону певних видів банківських операцій, інструкції щодо звітності. Сюди зараховуються також ліцензійні умови, які є визначальними в рамках вступного нагляду; протективний вид нагляду націлений на уникнення негативних наслідків банкрутства банку для банківського сектора, тобто такі заходи застосовуються тоді, коли превентивні заходи не спрацювали. Він охоплює страхування депозитів, кредитування центробанком як кредитором останньої інстанції, та державні заходи втручання такі як мораторій. Наявність державних заходів втручання є обов'язковою і в рамках превентивного нагляду; конкурентна політика охоплює законодавство в сфері конкуренції, регулювання цін та процентних ставок.

Таким чином, заходи різних видів нагляду мають бути спрямовані на усунення реальних або потенційних загроз стану ліквідності або платоспроможності банківської установи на всіх стадіях її життєвого циклу з метою запобігання банкрутству.

Узагальнюючи різні підходи щодо тлумачення аналізованого поняття, автори під банкрутством банку розуміють такий його стан, за якого фундаментальні проблеми, викликані екзогенними та/або ендегенними факторами, призвели до неліквідності банку як результату своєчасно не усунутої неплатоспроможності (тобто, неможливості здійснення платежів за борговими зобов'язаннями перед кредиторами).

Одним із елементів системи антикризового управління банківською установою, що сприяє запобігання банкрутству, має бути процес діагностування банкрутства. Зважаючи на значну кількість трактувань самого поняття «діагностування» та існування розбіжності щодо його трактування, аналіз його сутності доцільно провести за двома ознаками: об'єкт та дія щодо об'єкта. Щодо об'єкта, то результати аналізу свідчать, що більшість науковців як об'єкт діагностування визначають стан досліджуваного явища та негативні кризові явища. Окрім цього, розглядаючи сутність зазначеного терміна, увага акцентується на тому, що діагностування має бути спрямоване на причини виникнення проблем і на відхилення від нормального стану функціонування. Тільки Є. Виборова [3] як об'єкт діагностування, окрім сутності і причин відхилень від нормального стану, виокремлює також і методи діагностування. Однак, на думку авторів, методи діагностування, коректніше було б віднести до компонентів його механізму.

Згідно з другою ознакою аналізованого поняття – дія щодо об'єкта – слід відзначити, що діагностування реалізується через процеси розпізнавання, визначення, виявлення, оцінювання, вивчення, встановлення або класифікації його об'єкта.

На погляд авторів, доцільно погодитися із думкою, поданою у праці [41, с. 76],

де процес діагностування характеризується дією розпізнавання, оскільки саме розпізнавання передбачає визначення, вивчення, аналіз та класифікацію об'єкта, а отже, реалізує усі аспекти діагностування.

Отже, підсумовуючи аналіз різноманітних точок зору вчених щодо трактування сутності поняття «діагностування», можна зробити такі узагальнення: об'єктом цього процесу є стан, його відхилення від нормального рівня, причини виникнення цих відхилень та заходи щодо їх усунення; основною дієвою характеристикою є розпізнавання стану об'єкта.

Для з'ясування місця процесу діагностування банкрутства банку у системі антикризового управління розглянемо його специфіку. Як зазначає Морозова Т. Ю. [42], антикризове управління – це особливий вид управління, який відрізняється специфічними умовами і технологіями. Виходячи із параметрів антикризового управління, поданих у [42], результати діагностування банкрутства банку мають сприяти захисту, «обороні» кредитної організації від впливу кризи, а отже, відповідно до [43], суб'єктами організації цього процесу можуть бути Правління банку, Голова Правління та Комітет з аудиту, які у сукупності утворюють три лінії внутрішнього захисту банківської установи від банкрутства. Проте серед усіх ліній захисту найбільший доступ до інформації щодо функціонування банку має комітет з аудиту. Такої ж думки дотримується й Р. Гриценко [44], надаючи рейтинг груп спеціалізованих установ або служб, які здійснюють нагляд за фінансовим станом банківських установ (від більшого до меншого): 1) служба внутрішнього аудиту банку; 2) служба виїзного інспектування центрального банку; 3) зовнішні незалежні аудитори; 4) рейтингові агентства; 5) служба безвиїзного інспектування центрального банку. Виходячи з цього як суб'єкт діагностування банкрутства банку доцільно обрати службу внутрішнього аудиту банку.

Отже, з урахуванням результатів аналізу сутності понять «діагностування» і «банкрутство банку» та зважаючи на положення досліджених праць з проблематики антикризового управління кредитними організаціями, автори під діагностуванням банкрутства банку розуміють процес розпізнавання суб'єктами внутрішнього банківського аудиту проблемності в діяльності банку шляхом здійснення аналізу їх фінансового стану з отриманням кількісної оцінки схильності банків до банкрутства та якісної ідентифікації його стану на конкретний момент часу.

Важливим з огляду на мету статті є визначення взаємозв'язку процесу діагностування банкрутства із наглядовими функціями НБУ, оскільки своєчасне виявлення помилок, зроблених банком, сприяє з'ясуванню його реальних можливостей і здібностей виконувати прийняті на себе зобов'язання в осяжній перспективі. Схематично взаємозв'язок процесу діагностування банкрутства із наглядовими функціями НБУ відповідно до видів банківського нагляду може бути представлений у вигляді схеми, поданій на рис. 1 (авторське бачення).

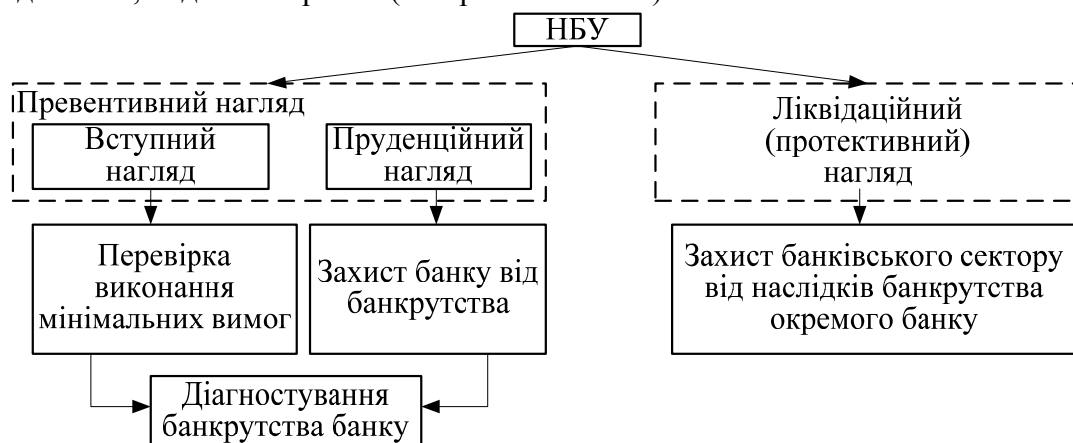

Рис. 1. Місце діагностування банкрутства банку у банківському нагляді

Висновки. Отже, узгодження наглядових заходів із результатами діагностування банкрутства, проведеним самим банком, забезпечує не лише стабільність банківської системи в цілому, але і стабільність кожного її елементу і перш за все банку. Крім того, банківський нагляд необхідний і самим банкам: він є важливим елементом забезпечення довіри вкладників і населення до фінансово-кредитної системи в цілому і до банків зокрема.

Подальші дослідження з питань розроблення теоретичних засад процесу діагностування банкрутства банку є з'ясування структури його організаційно-економічного механізму.

Література

1. Перелік банків України, які знаходяться на ліквідації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=75473&cat_id=40259.
2. Выборова, Е. Н. Финансовая диагностика на уровне субъекта хозяйствования (к постановке вопроса) [Электронный ресурс] / Е. Н. Выборова // Проблемы современной экономики. – 2004. – № 3. – Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php3?artid=20236>.
3. Выборова, Е. Н. Финансовая диагностика: вопросы методологии / Е. Н. Выборова [Текст] // Вестник С.-Петербург. ун-та. – 2004. – Вып. 4. – С. 100–112.
4. Діагностика стану підприємства: теорія і практика [Текст] : монографія / за ред. А. Е. Воронкової. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 448 с.
5. Трененков, Е. М. Диагностика в антикризисном управлении [Текст] / Е. М. Трененков, С. А. Дведенидова // Менеджмент в России и за рубежом. – 2002. – № 1. – С. 3–25.
6. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства [Текст] : монографія / М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, Ю. С. Копчак. – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 144 с.
7. Пономаренко, В. С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи [Текст] : монографія / В. С. Пономаренко, О. М. Тридід, М. О. Кизим. – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 328 с.
8. Коласс, Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы [Текст] / Б. Коласс. – М. : Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 576 с.
9. Мних, С. В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст] / С. В. Мних. – К. : КНТЕУ, 2008. – 514 с.
10. Раєвська, О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі [Текст] : монографія / О. В. Раєвська. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 496 с.
11. Конкурентная диагностика фирмы: концепция, содержание, методы [Текст] : монография / Л. С. Шевченко, В. И. Торкатюк, Н. А. Кизим [и др.]. – Х. : ИНЖЭК, 2008. – 240 с.
12. Савчук, Л. М. Діагностика фінансового забезпечення в процесі управління підприємством [Текст] : монографія / Л. М. Савчук, І. Г. Сокиринська. – Дніпропетровськ : Зоря, 2005. – 128 с.
13. Фінансова безпека підприємства і банківських установ [Текст] : монографія / за заг. ред. А. О. Єпіфанова. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 296 с.
14. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [Електронний ресурс] : від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
15. Закон Российской Федерации «О несостоятельности (банкротстве) кредитной организации» [Электронный ресурс] : Федеральный Закон Российской Федерации № 40-ФЗ от 18.08.1998 г. – Режим доступа: <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=130582>.
16. Шеремет, О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. [Текст] / О. О. Шеремет. – К. : Кондор, 2005. – 320 с.
17. Гук, О. В. Національний та світовий досвід у сфері запобігання банкрутству підприємств [Текст] / О. В. Гук // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2007. – № 82. – С. 86–93.
18. Гук, О. В. Формування системи запобігання банкрутству машинобудівних підприємств [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Гроші, фінанси та кредит» / О. В. Гук. – Львів, 2008. – 20 с. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2008/08govbmp.zip>.
19. Коваль, Л. П. Діагностика та запобігання банкрутству сільськогосподарських підприємств [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 «Гроші, фінанси та кредит» / Л. П. Коваль. – Львів, 2008. – 20 с.
20. Словник іншомовних слів [Текст] / уклад. Морозов С. М., Шкарапуца Л. М. – К. : Наукова думка, 2000. – 680 с.
21. Биржевой словарь [Текст] / [авт.-сост. В. Ф. Корельский, Р. В. Гаврилов]. – М. : Международные отношения, 2000. – 288 с.
22. Коваленко, В. В. Определение факторов, вызывающих возникновение системных банковских кризисов, и методы их диагностики [Текст] / В. В. Коваленко, О. Г. Коренева // Бизнес-Информ. – 2006. – № 9. – С. 24–26.
23. Тавасиев, А. М. Антикризисное управление кредитными организациями [Текст] : учеб. пособ. / А. М. Тавасиев. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 480 с.
24. Банковский надзор: европейский опыт и российская практика [Электронный ресурс] / под ред. М. Олсена. – Режим доступа: http://www.ecb.int/press/pr/date/2005/html/bankingsupervisioneu_rssia2005ru.pdf.
25. Санаційний банк – «бідж-банк» як механізм роботи з нежиттєздатними банками [Текст] : монографія / В. І. Міщенко, В. В. Крилова, М. В. Ніконова М. В. [та ін.]. – К. : УБС НБУ, 2011. – 120 с.
26. Investor Dictionary.Com [Electronic resource]. – Available at: <http://www.investordictionary.com/definition/problem-institution>.
27. Руководство для органов банковского надзора по работе со слабыми банками [Текст] : Рекомендации Базельского комитета по банковскому надзору // Вестник Банка России. – 2002. – № 44.
28. Еркес, О. С. Критерії визначення проблемного банку [Електронний ресурс] / О. С. Еркес. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2011_31/11_31_08.pdf.

29. Нікіфоров, П. Визначення проблемних банків у сучасній практиці банківського нагляду [Текст] / П. Нікіфоров, Н. Швець // Формування ринкової економіки України. – 2009. – Вип. 19. – С. 96–102.
30. Павлов, Р. А. Рання діагностика банкрутства банків [Електронний ресурс] : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08. 00. 08 – «Гроші, фінанси і кредит» / Р. А. Павлов. – Дніпропетровськ, 2008. – 236 с. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/3206/3/diss_pavlov.pdf.
31. Самсонов, М. І. Розвиток банківського нагляду в системі регулювання діяльності банків в Україні [Текст] / М. І. Самсонов // Научный вестник ДГМА. – Донецьк : ДГМА. – 2011. – № 2 (8Е). – С. 30–38.
32. Фурсова, В. А. Теоретичні аспекти роботи з проблемними банками в умовах фінансової кризи [Електронний ресурс] / В. А. Фурсова, Н. О. Кібіткіна. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2012_05_25/10_fursova.php.
33. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс] : від 07.12.2000 № 2121-III. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page?text=%ED%E5%EF%EB%E0%F2%EE%F1%EF%F0%EE%EC%EE%E6>.
34. Постанова НБУ «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [Електронний ресурс] : від 28.08.2001 № 368. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
35. Антикризисное управление. Экономические основы [Текст] : учеб. пособ. / под. ред. Г. К. Таля. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 1028 с.
36. Закон України «Про Національний банк України» [Електронний ресурс] : від 07.12.2000 № 2121-III. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
37. Вагизова, В. И. Финансово-кредитное обеспечение инновационного взаимодействия хозяйствующих субъектов: теория, методология и практика [Текст] : монографія / В. И. Вагизова. – Казань : Казанский университет, 2009. – 416 с.
38. Дувалова, Э. П. Управление расходами коммерческого банка на стадиях его жизненного цикла [Электронный ресурс] / Э. П. Дувалова // Проблемы современной экономики. – 2012. – N 1 (41). – Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=3940>.
39. Хаб'юк, О. Банківське регулювання та нагляд через призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] : монографія / О. Хаб'юк. – Івано-Франківськ : ОШПО ; Снятин : ПрутПринт, 2008. – 260 с.
40. Neuberger, D. Mikroökonomik der Bank [Text] / D. Neuberger. – München : Verlag Vahlen, 1998. – 240 p.
41. Медведєва, І. Б. Діагностування як складова процесу управління фінансовою безпекою підприємства [Текст] / І. Б. Медведєва, М. Ю. Погосова // Економіка розвитку. – 2008. – № 1 (45). – С. 75–78.
42. Морозова, Т. Ю. Разработка эффективной стратегии банка [Электронный ресурс] / Т. Ю. Морозова // Управление в кредитной организации. – 2011. – № 4. – Режим доступа: http://www.reglament.net/bank/mng/2011_4_article.htm.
43. Войлуков, А. А. Функция внутреннего аудита: новый взгляд на управление кредитной организацией [Электронный ресурс] / А. А. Войлуков, Д. А. Пашковский // Управление в кредитной организации. – 2012. – № 2. – Режим доступа: http://www.reglament.net/bank/mng/2012_2_article_2.htm.
44. Гриценко, Р. Теоретичні аспекти організації банківського нагляду в сучасних умовах [Текст] / Р. Гриценко // Вісник Національного банку України. – 2005. – № 4. – С. 57–59.

Стаття надійшла до редакції 03.04.2014 © Медведєва І. Б., Казакова К. Г., Черепиха В. В.

References

1. *Perelik bankiv Ukrainy, yaki znakhodiatsia na likvidatsii*. Available at http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=75473&cat_id=40259
2. Vyborova, YE. N. *Finansovaia diahnostika na urovne subekta khoziaistvovaniia (k postanovke voprosa)*. Available at <http://www.m-economy.ru/art.php3?artid=20236>
3. Vyborova, YE. N. (2004). *Finansovaia diahnostika: voprosy metodolohii*. *Vestnik S.-Peterb. un-ta*, 4, 100–112.
4. Voronkova, A. E. (Ed.) (2006) *Diahnostyka stanu pidpriemstva: teoriia i praktyka*. Kharkiv: INZhEK.
5. Trenenk, YE., & M., Dvedenido, S. A. (2002). *Diahnostika v antikrizisnom upravlenii. Menedzhment v Rossii i za rubezhom*, 1, 3–25.
6. Kyzym, M. O., & Zabrodskiy, V. A., & Zinchenko, V. A., & Kopchak, Iu. S. (2003). *Otsinka i diahnostyka finansovoi stiiikosti pidpriemstva*. Kharkiv: INZhEK.
7. Ponomarenko, V. S., & Kyzym, M. O., & Trydid, O. M. (2003). *Stratehiia rozvytku pidpriemstva v umovakh kryzu*. Kharkiv: INZhEK.
8. Kolass, B. (1997). *Upravlenie finansovoi deiatelnosti predpriatiia. Problemy, kontseptsii i metody*. Moskva: Finansy, YuNITI.
9. Mnykh, Ie. V. (2008). *Ekonomichnyi analiz diialnosti pidpriemstva*. K. : KNTEU.
10. Raievniva, O. V. (2006). *Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva: metodolohiia, mekhanizmy, modeli*. Kharkiv: INZhEK.
11. Shevchenko, L. S., & Torkatyuk, V. I., & Kizim, N. A. (2008). *Konkurentnaia diahnostika firmy: kontseptsiya, sodержanie, metody*. Kharkov: INZhEK.
12. Savchuk, L. M., & Sokyrynska, I. G. (2005) *Diahnostyka finansovogo zabezpechennia v protsesi upravlinnia pidpriemstvom*. Dnipropetrovsk: Zoria.
13. Yepifanov A. O. (Ed.). (2009). *Finansova bezpeka pidpriemstv i bankivskyykh ustanov*. Sumy: DVNZ «UABS NBU».
14. *Zakon Ukrainy «Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka abo vyznannia ioho bankrutom» N 2343-XII*. (1992, May 14). Available at <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
15. *Federalnyy Zakon Rossiyskoi Federatsii «O nesostoiatelnosti (bankrotstve) kreditnoi organizatsii» N 40-FZ*. (1998, August 18). Available at <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=130582>
16. Sheremet, O. O. (2005). *Finansovyi analiz*. Kyiv: Kondor.
17. Guk, O. V. (2007). *Natsionalnyi ta svitovyi dosvid u sferi zapobihannia bankrutstvu pidpriemstv*. *Visnyk natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*, 82, 86–93.
18. Guk, O. V. (2008). *Formuvannia systemy zapobihannia bankrutstvu mashynobudivnykh pidpriemstv*.

Available at <http://www.nbu.gov.ua/ard/2008/08govbmp.zip>

19. Koval, L. P. (2008) *Diahnostyka ta zapobihannia bankrutstvu silskohospodarskykh pidpriemstv* (avtoref. dys. kand. ekon. nauk: 08.00.04 Hroshi, finansy ta kredyt). Lviv.
20. Morozov, S. M., & Shkaraputa, L. M. (2008). *Slovnyk inshomovnykh sliv*. Kyiv: Naukova dumka.
21. Korelskyi, V. F., & Gavrylov, R. V. (2000). *Byrzhivoi slovar*. Moskva: Mezhdunarodnye otnosheniya.
22. Kovalenko, V. V., & Koreneva, O. G. (2006). Opredelenie faktorov, vyzyvaiushchikh vozniknovenie sistemnykh bankovskikh krizisov, i metody ikh diagnostiki. *Biznes-Inform*, 9, 24–26.
23. Tavasiev, A. M. (2006). *Antikrizisnoe upravlenie kreditnymi organizatsiiami*. Moskva: YuNITI-DANA.
24. Bankovskii nadzor: evropeyskii opyt i rossiyskaia praktika. Available at <http://www.ecb.int/press/pr/date/2005/html/bankingsupervisioneurussia2005ru.pdf>
25. Mishchenko, V. I., & Krylova, V. V., & Nikonova M. V. (2011). *Sanatsiyni bank – «bridzh-bank» yak mekhanizm roboty z nezhyttiezdatnymi bankamy*. Kyiv: UBS NBU.
26. *Investor Dictionary.Com*. Available at <http://www.investordictionary.com/definition/problem-institution>
27. Rukovodstvo dlya organov bankovskogo nadzora po rabote so slabymi bankami. (2002). Rekomendatsii Bazelskogo komiteta po bankovskomu nadzoru. *Vestnik Banka Rossii*, 44.
28. Erkes, O. Ie. (2008). *Kryterii vyznachennia problemnogo banku*. Available at http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2011_31/11_31_08.pdf
29. Nikiforov, P., & Shvets, N. (2009). Vyznachennia problemnykh bankiv u suchasni praktytsi bankivskogo nahliadu. *Formuvannia rynkovoï ekonomiky Ukraini*, 19, 96–102.
30. Pavlov, R. A. (2008). *Rannia diahnostyka bankrutstva*. Available at http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/3206/3/diss_pavlov.pdf
31. Samsonov, M. I. (2011). Rozvytok bankivskogo nahliadu v systemi rehuliuвання diialnosti bankiv v Ukraini. *Nauchnyi vestnik DGMА*, 2(8E), 30–38.
32. Fursova, V. A., & Kibitkina, N. O. *Teoretichni aspekty roboty z problemnymi bankamy v umovakh finansovoi kryzy*. Available at http://www.confcontact.com/2012_05_25/10_fursova.php.
33. *Zakon Ukraini «Pro banki i bankivsku diyalnist» N 2121-III*. (2000, December 7). Available at <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page?text=%ED%E5%EF%EB%E0%F2%EE%F1%EF%F0%EE%EC%EE%E6>
34. Postanova NBU «Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok rehuliuвання diialnosti bankiv v Ukraini» N 368. (2001, August 28). Available at <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
35. Tal, G. K. (2004). *Antikrizisnoe upravlenie. Ekonomicheskie osnovy*. Moskva: INFRA-M.
36. *Zakon Ukrainy «Pro Natsionalnyi bank Ukrainy» N 2121-III*. (2000, December 7). Available at <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
37. Vagizova, V. I. (2009). *Finansovo-kreditnoe obespechenie innovatsionnogo vzaimodeystviia khozyaystvuiushchikh subektov: teoriya, metodologiya i praktika*. Kazan: Kazanskiy universitet.
38. Duvalova, E. P. (2012). *Upravlenie rashhodami kommercheskogo banka na stadiyakh ego zhiznennogo tsikla*. Available at <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=3940>.
39. Khabiuk, O. (2008). *Bankivske rehuliuвання ta nahliad cherez pryzmu rekomendatsii Bazelskogo komitetu*. Ivano-Frankivsk: OIPPO; Sniatyn: PrutPrynt.
40. Neuberger, D. (1998). *Mikroekonomik der Bank*. Munchen: Verlag Vahlen.
41. Medvedieva, I. B., & Pogosova, M. Iu. (2008). Diahnostuvannia yak skladova protsesu upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva. *Ekonomika rozvytku*, 1(45), 75–78.
42. Morozova, T. Yu. *Razrabotka effektivnoi strategii banka*. Available at http://www.reglament.net/bank/mng/2011_4_article.htm.
43. Voylukov, A. A., & Pashkovskiy, D. A. *Funktsiya vnutrennego audita: novyi vzglyad na upravlenie kreditnoi organizatsiei*. Available at http://www.reglament.net/bank/mng/2012_2_article_2.htm.
44. Grytsenko, R. (2005). Teoretychni aspekty orhanizatsii bankivskoho nahliadu v suchasnykh umovakh. *Visnyk Natsionalnogo banku Ukrainy*, 4, 57–59.

Received 03.04.2014

© Medvedieva I. B., Kazakova K. G., Cherepakha V. V.